

film

Gaspar Noé is onmiskenbaar
een enthousiast gebruiker

12

iep! wint Deense prijs

Op het kinder- en jeugdfilmfestival Buster in de Deense hoofdstad Kopenhagen, heeft de speelfilm *IEP!* dit weekend de Juryprijs voor beste film gewonnen. Het festival beleefde dit jaar zijn tienjarig bestaan en programmeerde 169 kinder- en jeugdfilms. De jury had waardering voor het thema van de film: het loslaten van je dierbaren.

Kat bespringt haar prooi

De documentaire *Janine* is een van de beste films op het Nederlands Filmfestival in Utrecht, dat vanavond opent. Hij schetst een intens beeld van het leven van violiste Janine Jansen. Het verbaast maker Paul Cohen niet dat de ster inmiddels overspannen is geraakt.

De openingsscène van Janine is nu al klassiek. De camera zoomt in op het gezicht van Janine Jansen, die in een platenstudio wacht tot zij als soliste moet losbranden bij het vioolconcert van Beethoven. In opperste concentratie luistert zij naar het orkest, waarbij haar expressieve gezicht een scala aan emoties toont. Van pijnlijke grimassen tot extatisch genot.

Als ze losbarst op haar viool, is het alsof een kat zijn prooi bespringt. Zeven minuten duurt de fascinerende en ontroerende scène, maar hij had makkelijk nog langer kunnen duren, zegt Paul Cohen. "Ik heb hem ingekort, omdat ik vind dat een film niet langer dan negentig minuten moet zijn. Ik zie in de scène gedrevenheid, overgave, creativiteit en werklust. Eigenlijk alles wat nodig is om Beethoven hemels te kunnen spelen. Ken je die documentaire over Leonard Bernstein bij de opnamen van *West Side Story*? Je volgt het hele proces in de opnamestudio. Ik moest eraan denken toen ik de scène maakte."

Omdat Jansen zo'n expressieve lichaamstaal heeft, speelde Cohen enige tijd met de gedachte om alleen dat te laten zien in de film. "Ik heb een enorme sloot beelden van haar, die in slow motion nog beter haar expressiviteit laten zien. Dat is

Documentairemaker Paul Cohen: 'Ik zie bij Janine Jansen gedrevenheid, overgave, creativiteit en werklust.'

FOTO JEAN-PIERRE JANS

'Slow motion toont haar expressiviteit'

fantastisch. Je ziet een soort genie aan het werk. Het doet denken aan die film over de voetballer Zidane, die ook alleen maar vertragende beelden van hem bevat."

Uiteindelijk koos Cohen toch voor een film die Jansens artistieke ont-

wikkeling toont van talentvol kind – als achtjarige speelt ze thuis al de sterren van de hemel – tot internationale ster.

Een beslissende rol in haar muzikale ontplooiing speelde de legendarische, in 1996 overleden Litouwse violist Philipp Hirschhorn, zegt Cohen. "Hij gaf haar een paar jaar les en was ondersteboven van haar. Ze was zijn oogappeltje. Zijn invloed was enorm. Net als hij streeft Janine naar perfectie. Hij is haar inspirator en referentiepunt."

Toch ziet Cohen ook een groot ver-

schil tussen beiden. "Om een ster te worden is meer nodig dan talent. Alleen muziek maken is niet genoeg. Hirschhorn liep vast in zijn streven naar perfectie, maar Janine is in staat om mee te buigen met de eisen van de markt."

Hoe dat laatste in de praktijk werkt, blijkt uit beelden van brainstormsessies voor het glossy tijdschrift *Janine*. De taak van de commerciële heren aan tafel ('Wij verkopen emotie') is om 'zo veel mogelijk Janine Jansen te shippen'. "Matthijs moet in het blad," roept iemand,

waarbij iedereen meteen weet wie daarmee wordt bedoeld.

Janine krijgt een lifestyle aangezet, waarbij in elk geval een interview met Marlies Dekkers hoort. En is het geen leuk idee om Roger Moore, die als voorlezer met Jansen heeft samengewerkt bij een uitvoering van Peter en de Wolf, te interviewen?

Dat laatste levert een gênante scène op als een ingehuurd journalist aan Moore vraagt om de anekdote uit zijn boek over Grace Jones en de zwarte dildo nog eens op te dissen.

Het gezicht van de bij het interview aanwezige Jansen verstrakt.

“Hier ging de platte marketing net iets te ver,” zegt Cohen. “Dat was voor Janine even schrikken, maar ze weet heel goed hoe het circus werkt.

‘De film werkte als een spiegel. Confronterend’

Ze wil het ook zelf, want ze beseft dat het een niet zonder het ander kan. Die mannen van het tijdschrift weten heel goed hoe de markt werkt. Klassieke muziek verkoopt zichzelf niet, maar moet worden vermarkt met zaken als gadgets en lingerie. Waar de grens ligt, is persoonlijk. Janine is heel beschaafd. Vergeleken bij wat je op tv ziet, is ze een braaf meisje.”

Dat Jansen een mooie jonge vrouw is, is een extra troefkaart in de marketing. Jansens vioolcollega Maxim Rysanov vraagt zich af in de film of haar carrière anders zou zijn gelopen als ze dik was of een litteken had.

Cohen noemt het een retorische vraag. “Natuurlijk heeft een mooie violiste meer kans om de top te bereiken dan een gebochelde. Dat is

niet nieuw, maar van alle tijden. Het geldt ook voor mannen. De tenor Richard Tauber was een seksymbool. Ik ben nu bezig met een film over fluitist Frans Brüggen, die in zijn jonge jaren ook een stuk was. Als hij een vliegtuigtrap afliep, stonden er meisjes naar hem te zwaaien.”

Rysanov vraagt zich ook af of Jansen zich met tweehonderd concerten per jaar niet over de kop werkt. Hij herinnert zich dat ze tegen hem zei dat ze verschrikkelijk moe is.

Aan het einde van de film zegt Jansen zelf dat ze zich niet zo lekker voelt. Cohen is niet verbaasd dat ze kort na het maken van de film al haar activiteiten afzegde. “Ze heeft te veel hooi op haar vork genomen en zit overspannen thuis. Ik hoorde uit haar omgeving dat de film als een katalysator heeft gewerkt. Janine vond hem goed, maar ook confronterend. Hij werkte als een spiegel.”

Hoe het nu met haar is, weet Cohen niet. “Ik heb weinig contact. Het beperkt zich tot af en toe een sms’je. Ze is overwerkt en heeft de stekker eruit getrokken. Ik hoop dat ze weer in balans komt met zichzelf. Dat is het belangrijkste. Of het nu twee, vijf of tien maanden duurt.”

Janine is te zien op het Nederlands Filmfestival in Utrecht, www.filmfestival.nl. De film draait vanaf 7 oktober in de bioscopen.

